

Kestävän kaupunkielämän ohjelman luonnos (AK)

Hallitus 11.12.2020 § 140
1277/00.01.013.0132/2020

Esittelijä
Valmistelijat

Toimitusjohtaja Raimo Inkinen
Tulosaluejohtaja Irma Karjalainen,
Ts. ilmastoyksikön päällikkö Maaria Parry, puh. 050 412 1193

Jäsenkaupungit ovat kaupunkistrategioissaan sitoutuneet kunnianhimoisiin ilmastotavoitteisiin. Helsingin ja Kauniaisten tavoite hiilineutraaliudelle on vuosi 2035, Espoon ja Vantaan jo vuonna 2030. Myös HSY on asettanut oman toimintansa osalta tavoitteekseen hiilineutraaliuden vuoteen 2030 mennessä.

HSY:n hallitus on hyväksynyt 12.10.2018 HSY:n strategian vuosille 2019-2025. Siinä visiona on ”Yhdessä teemme maailman kestävimmän kaupunkiseudun”. Strategian yhtenä mahdollistajapäämääränä on tiedolla vaikuttaminen. Tiedolla vaikuttamisen ohjelman tavoitteena on ”Tuotetaan tietoa kuntien käyttöön ja tehdään aktiivista yhteistyötä. Osallistutaan seudullisten ohjelmien valmisteluun (ilmasto, kiertotalous)”. Tämän pohjalta HSY:n hallitus päätti 16.11.2018 hyväksyä Kestävän kaupunkielämän ohjelman valmistelun käynnistämisen. Ohjelmatyötä on koordinoitunut HSY:n ilmastoyksikkö.

Ohjelmaa valmisteltiin vuonna 2019, jolloin järjestettiin viisi sidosryhmätyöpajaa. Työpajoihin kutsuttiin laajasti asiantuntijoita kaupungeista, tutkimuslaitoksista, järjestöistä ja kestävyysteemojen parissa toimivista yrityksistä ja niissä koottiin ehdotuksia ohjelman tavoitteista ja toimenpiteistä. Ohjelmatekstiä työstettiin alkuvuonna 2020, jolloin konsultoitiin HSY:n eri toimialojen asiantuntijoita. Ohjelmaluonnos valmistui lokakuussa, ja se julkistettiin avointa vuorovaikutusta varten. Luonnos lähetettiin yli 300:lle ohjelmatyöhön osallistuneelle tai ohjelman teemojen kannalta tärkeäksi tunnistetulle asiantuntijalle kommentoitavaksi. Palautetta antoi yli 70 henkilöä. Samaan aikaan käynnistettiin Kestävän kaupunkielämän asukaskysely, jolla kartoitettiin asukkaiden näkemyksiä ohjelman toimenpide-ehdotuksia kohtaan. Kyselyyn vastasi 618 henkilöä. Ohjelmaluonnosta on tarkennettu asiantuntija- ja asukaspalautteen perusteella.

Kestävän kaupunkielämän ohjelma on laaja seudullinen ohjelma, jossa teemoina ovat ilmastomuutoksen hillintä, sopeutuminen lämpenevään ilmastoon sekä kiertotalouden edistäminen. Se on vastaa Pääkaupunkiseudun ilmastostrategian tavoitteiden tarkastelussa tehtyyn huomioon, että materiaalitehokkuus tulee ottaa seudun ilmastotyössä paremmin esille ja siinä esitetään uusia toimenpiteitä ilmastomuutokseen sopeutumiselle, kun vuosille 2012-2020 laadittujen Pääkaupunkiseudun ilmastomuutokseen sopeutumisen strategian toimenpidelinjausten seuranta päättyy.

Ohjelmassa ei ole mukana energiantuotantoon eikä liikenteeseen liittyviä toimenpiteitä, sillä näitä koskevia ilmastotavoitteita toteutetaan muuta kautta (energialaitosten omat ohjelmat, MAL-suunnittelu). Kestävän kaupunkielämän ohjelma tukee pääkaupunkiseudun kaupunkien ilmasto- ja kiertotaloustavoitteiden toteutumista, ja tuo kaupunkiseudun kestävyystarkasteluun uuden ulottuvuuden: kulutusperäisten päästöjen arvioinnin ja niihin vaikuttamisen.

HSY laskee vuosittain jäsenkaupunkiensä tuotantoperäiset kasvihuonekaasupäästöt. Laskentatapa noudattaa kansainvälistä Global Protocol for Community-Scale Greenhouse Gas Emissions Inventories (GPC) -standardia ja keskittyy kaupunkialueen sisäpuolella tapahtuvien toimintojen energiankulutukseen ja siitä aiheutuviin kasvihuonekaasupäästöihin. Nämä ilmastopäästöt ovat tarkastelussa myös kaupunkien hiilineutraaliustavoitteiden toteutumisessa. Laskennassa ei huomioida asukkaiden aiheuttamia välillisiä päästöjä, jotka tulevat esimerkiksi rakennustuotteiden ja kulutushyödykkeiden valmistuksesta, ruoantuotannosta ja matkailusta. Nämä niin sanotut kulutusperäiset päästöt muodostavat noin puolet suomalaisten kokonaishiilijalanjäljestä, mutta tietoa niistä on tuotettu toistaiseksi vähän.

Kestävän kaupunkielämän ohjelmassa ehdotetaan näiden kuluttamisen välillisten päästöjen arvioinnin käynnistämistä pääkaupunkiseudulla. Ohjelmassa ehdotetaan myös toimenpiteitä, joilla kulutuksesta johtuvia päästöjä voidaan alentaa erityisesti kiertotalouden keinoja edistämällä.

Kestävän kaupunkielämän ohjelmassa esitetään myös ilmastokestävään kaupunkisuunnitteluun sekä kiertotalouden ja muuttuvat sääolosuhteet huomioivaan rakentamiseen liittyviä toimenpiteitä. Näiden toimenpiteiden muotoilussa on hyödynnetty muun muassa laajojen EU-rahoitteisten hankkeiden (SMART-MR ja CIRCulT) tuloksia.

Kestävän kaupunkielämän ohjelmassa esitetään toimenpiteitä, joiden toteuttaminen edellyttää seudullista yhteistyötä. Ohjelman toimenpiteiden toteuttamiselle sovitaan vastuutahot ja luodaan avoin seurantajärjestelmä sen hyväksymisen jälkeen. HSY tulee toimimaan toimenpiteitä käynnistävänä ja seuraavana tahona, mutta monet toimenpiteet voivat käynnistyä myös ilman HSY:n osallistumista. Toimenpiteiden hankkeistamisessa voidaan hyödyntää sekä kansallisia että Euroopan Unionin rahoituskanavia. Monet ohjelman toimenpiteet sopivat koronapandemian johdosta myönnettäviin kestävän elvytyksen hankkeiden rahoitushakuihin.

[Linkki: Kestävän kaupunkielämän ohjelman luonnos.](#)

Päätösehdotus (RI)	Hallitus merkitsee Kestävän kaupunkielämän ohjelman luonnoksen tiedoksi ja päättää pyytää Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunkeja antamaan 15.2.2021 mennessä ohjelmaluonnoksesta lausuntonsa.
Päätös	Hallitus päätti ehdotuksen mukaan.